

Samvinna við Ísland

SPURNINGURIN um økta samvinnu millum Føroyar og Ísland og londini annars í útnorði verður av og á tikin fram í tí almenna tjákinum. Júst í hesum døgum hava umboð fyrri londini í útnorði havt fund í Grønlandi, og tað verður áhugavert at frætta, hvat komið er burtur úr — hvørjar møguleikar londini hóma í framtíðini fyrri øktum samstarvi.

Í **BLADNUM** í dag og hósdagin komandi er áhugaverd grein um júst henda spurningin: størri samvinnu millum Føroyar, Ísland og Grønland og lutvist eisini Noreg. Greinskrivarin hevur rættliga áhugaverdar hugleiðingar um, hvussu eitt nú føroyingar og íslendingar kunnu økja um samvinnu við Ísland sum var tað ein lottuvinningur, sum bara gagnar okkum.

TVØRTURIMÓTI eiga føroyingar at sanna, at samvinna millum londini átti at verið tað náttúrligasta av verðini, nú vit eru grannar og hava havt tætt tilknýti gjøgnum fleiri hundrad ár. Greinskrivarin er ikki sprot vónsvikin av, at bondini millum hesar báðar bróðratjóðirnar ikki hava givið úrslið á tí vinnuliga økinum. Soleiðis at skilja, at stóu vit meira saman fótaðu vit okkum nógva betur á tí stóra altjóða marknaðinum.

HÓAST íslandskvotan hevur stóran týðning fyrri okkum, so er hon eisini ein

kleppur fyrri øktari samvinnu. Tí sum er taka vit ímóti uttan at lata nakað afturfyrri. Hetta heldur greinskrivarin ikki er rætt, men visir á, at vit føroyingar eiga at reka ein politikk, sum miðjar ímóti, at eisini íslendingar skulu hava fyrimunir við eini samvinnu við okkum føroyingar. Og tað er í hesum sambandi, at tæy meira enn 130.000 tonsini av fiskum fiski, sum íslendingar útflyta til Europa, verða nevnd.

TAD hevur verið nógva frammí í fjølmiðlunum, at vit føroyingar vildu bjóða íslendingum betri pris fyrri henda fiskin, sum fer framvið oyggjum okkara inn á meginlandið. Men so illa varð hetta lagt upp, at íslendingar bráðliga gjørdust okkara »figgindar«. Vi vóru skuldsettir fyrri við almennum stuðli at keypa fisk frá íslendskum skipum og harvið »taka hann frá teirra flakavirkjum. Endin varð tann, at málið um keyp av fiski úr Íslandi steðgaði upp.

GREINSKRIVARIN í Sosialinum í dag visir á, at vit framvegis hava møguleika at keypa fisk frá íslendingum, men at vit ikki eiga at gera hetta einans við egnum vinningi fyrri eyga. Vit eiga at taka upp veruliga samvinnu við íslendingar um allan fiskaspurningin, soleiðis at bæði teir og vit í framtíðini kunnu fáa gagn av einum slíkum samarbeiði. Vit eiga at bera so í bandi, at yvirkapaciteturin á okkara flakavirkjum kann koma

íslendingum til góðar, soleiðis at teir heldur enn at flyta fiskin feskkan til Europa — í einumhvørjum samarbeiði við okkum — fáa sum mest burturúr.

TAD er einki at ívast í, at hóast vit eru fáment og einans teljast fá túsund menniskju í útnorði, so kunnu vit — um vit standa saman — gerast ein sterk eins móttvegis tí stóra meginlandinum, tá hugsað verður um alt tað ríkidømi, sum vit umsita í Norðuratlantshavi. Hesin fiskurin er í veruleikanum at meta sum gull fyrri eitt nú fiskiðnaðin á meginlandinum og tær mongu hundrad milliónirnar av brúkarum, sum fegnar vilja hava fisk á dagurðaborðið. Umsita vit hetta ríkidømið rætt og standa vit saman og royna at fáa sum mest burturúr tí, tá eru vit ikki at meta sum fáment, men sum eitt øki, ið er fært fyrri at breyðføða seg sjálvt og væl meira enn tað.

ASANNANDI at næstan alt tað føroyingar og íslendingar veida nærum 100% av øllum botn'iskinum verður evnað til blokk og útlutt sum sovorðin, so má sigast at møguleikarnir eru nógvir og stórir. Saman hava Ísland og Føroyar møguleikan fyrri at lemja stórar partar av fiskiðnaðinum í EF, steðgaðu vit fyrri blokkstreyminum og hinvegin kunnu vit fingið týðandi stýring á sama móti arbeiddu vit í felag við framleiðslu og útboði við hesi vøru.

AT VIT so eisini standa uttanfyri EF ger, at vit enn hava møguleika at fremja

nakað í felag uttan at eitt av londunum er bundið av einum tilíkum límaskapi. Ístaðin fyrri at lata fiskiðnaðinum í EF okkara góða og reina fisk at góðska víðari og harvið virðisøkja, so eiga vit sjálvir at góðska henda fiskin. Og júst hetta eigur at vera tað týðningarmesta liðið í samvinnuni millum londini í Norðuratlantshavi: at tað eru vit sjálvir, sum veida og góðska tann fiskin, sum svimur í okkara egna havøki.

HUGLEIÐINGARNAR hjá greinskrivarinum í Sosialinum í dag eru áhugaverdar og eiga at verða tiknar til eftirtektar. Hetta at hvørki Grønland, Ísland ella Føroyar eru við í EF — og hetta at okkara fiskiríkidømi hevur so stóran áhuga júst í EF — eigur at fáa okkum at fara undir ítøkiliga samvinnu á fiskivinnu-økinum. Hugsast kann m.a. at vit í felag marknaðarføra fiskavørur úr heimsins reinasta sjógví — at vi — tí vit eru ov fáir einsamallir — arbeida saman úti á heimsmarknaðinum við eitt nú at hava skrivstovur o.l. undir felags taki. Endamálið skal vera, at vit standa saman sum ein eins, ið bjóðar fram stóra europeiska marknaðinum heimsins bestu fiskavørur — góðskaður út í síðsta og dýrasta lið.

sosigaley

Timmalætting

DAÐBLAÐIÐ

14. SEPTEMBER

FRIÐ FØROYAR

NORÐLÝST

Dagblaðið og Norrøna

Dagblaðið umrøður í oddagrein Smyril Line og Norrøna. Bláðið skrivur m.a.:

»Sæð við økonomiskum eygum, hevur Smyril Line skapt eitt tað sunnasta arbeidsplassið föroyingar eiga í dag. Meðan summarsiglingin er, eru 90-100 fólk mynstrað umborð á Norrøna. Hvønn dag — 7 dagar um vikuna — rindar Smyril Line 80.000 kr. í lønum, og tað besta er: Hetta letur seg gera fyrri valuta, sum alsamt fleiri útlendsk ferðafólk leggja eftir seg á föroyiskum hondum.

Men í kjalarvørrinum á okkara siglandi stolt-leika hómast enn leivdirnar av politiskum brotasjógvum, ið nærum fingi skútuna at kollsigla. Sum hjá øllum øðrum vinnulívsmonnum í Føroyum, seinastu mongu árinu, máttu partaeigararnir í P/F Smyril Line í 1984 eisini ásanna, at vit hava

skapt eitt samfelag, har hildið verður, at gjaldfarið hjá einstaklingum hevur tað best í landskassanum — til politiska (ofta vitleysa) um-siting.

Ikki verri enn so, at framvegis er gjørligt at velja menn og kvinnur út í Tinganes, sum hava fátad, at allur landskassans peningur (eisini tann lænti) í síðsta enda er ein fiskastertur, ið privatmenn fingi á húk-in ella í trolíð. Tí tá hesin fiskur endiliga verður seldur á marknaðinum, hevur landskassin um tollin, skattin, oljugjaldið v.m. etið ein stóran part av tí peningavirði, vøran skapti.

Eisini ferðafólk eru eitt slag av rávøru — ein kærkomin alternativ inntøkukelda. Og tá vit í Føroyum høvdu menn við hugskotum og visjónum, hvussu ein lonandi vinna kundi fáast burturúr ferðamannaflutningi, hendi tað gleðiliga, at teir keyptu eitt skip — Norrøna — og byrjaðu at sigla millum Føroyar, Danmark, Ísland osv,

— og eitt nú eisini Scrabster.

Við at royna ymiskar møguleikar, varð so líðandi funnið fram til lonandi- og ólonandi siglingarleiðir. Tað stutta av tí langa er, at slíkar royndir kosta, og í 1984 mátti Smyril Line sækja landsstýrið um stuðul (lán), um Norrøna skuldi verða l'v lagad. Pauli Ellefsen, sum tá var lögmaður, og Hilmar Kass, ið eisini sat í landsstýrinum fyrri Sjálvstýrisflokkkin, sögdu: Nei!

Sostatt legði annar landsstýrismaður — nevniliga Jógvann Sundstein — uppskot fyrri lögtingið, har hann til-mælti at P/F Smyril Line fekk váttaðan neyðugan figgarligan stuðul. Aftaná justeringar í nevnd góðtøku Fólkaflokkurin (sam-gonguflokkur), Javnað-arflokkurin og Tjóð-velðisflokkurin (báðir í andstöðu) — uttan um landsstýrisflokkarnar, Sambandið og Sjálvstýrið — at veita Smyril Line 13 mió. kr. í láni. Á heysti í 1984 fekk Smyr-

il Line 13 mió. kr. afturat, og hesaferð tryggjaði lögtingið sær, at 5 av 7 nevndarlímum í P/F Smyril Line skuldu veljast av lögtinginum, inntil lánið var afturgoldið.

Í januar 1990 var hetta lánið afturgoldið, og föroyiskur politikkur hevði fostrað eitt dómum, at við teimum treytum vinnuvið hevur at virka undir, kann stuðul stundum vera alneyðugur.

Latið okkum vóna, at P/F Smyril Line í framtíðini sleppur undan at biðja um hjálp úr tí landskassa, sum framvegis gloypin jaglar í seg tað gjaldfari, ið m.a. Norrøna letur útlendsk ferðafólk leggja eftir seg her á landi.

SEV og vit

Nú er nakað síðani, at ein partur av útbýggingini av vatnorkuútbýggingini hjá SEV í Eysturoynni varð liðugur. Nógva varð tá skrivað og tosað fyrri og ímóti hesi útbýgging. Men endin varð so tann, at SEV fekk loyvi at gera sum teir høvdu ætlað. Nú er so aftur frammí at halda fram við útbýggingini. Lögmaður segði í ólavssøkurøðuni, at SEV hevur biðið landsstýrið um loyvi at taka lán til nýggj byggistig. Um somu tíð frætta vit, at áhugi er fyrri at royna vindmyllur í Føroyum, men hetta verður feiðað av borðinum av SEV-stjóranum, sum ongatið hevur verið serliga heitur fyrri vindorku. Hann visir m.a. á, at netið ikki er bygt til slíka. Hvussu og ikki, so tørvar okkum eitt

orðaskifti um bæði vatn og vind og ikki minst um SEV. Rætt er at spyrja, hvat í veruleikanum fekt burtur úr Eiðisverkinum, hvat tað kostaði, hvat tað varð mettt at kosta, hvat nýggj útbýgging er mettt at kosta og hvat hon fer at kosta, tá avtornar o.s.fr. Høvur landið ráð til slíka útbýggingu nú ella er hon neyðug og kann hon geva arbeiði til fólk, sum tørvar er á. Spurningarnir eru nógvir. Latið okkum fáa nøkur svar. Óivadrøð verður meira at frætta í samband við viðgerðina av lög-mansrøðuni.